

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2017-02-22
Stockholm

Mål nr
P 9353-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-09-23 i mål nr P 1135-16, se bilaga A

KLAGANDE

Bygg- och miljönämnden i Partille kommun

MOTPARTER

1. RJ

2. SCM

SAKEN

Byggsanktionsavgift och rättelseföreläggande förenat med vite för olovligt uppförd tillbyggnad på fastigheten XX i Partille kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1327185

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bygg- och miljönämnden i Partille kommun (nämnden) har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas och nämndens beslut fastställas.

RJ och SCM har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Av både inmättningsprotokollet och den bild som bifogats beslutet framgår att byggnadsdelarna sitter ihop och har kontakt. På den bifogade bilden ser man in i tillbyggnaden och det framgår av bilden att det finns en volym.

Till stöd för sin talan har nämnden bifogat diverse handlingar.

RJ och SCM har vidhållit vad de tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande: Det är fråga om en ”vändplats i marknivå med underliggande utrymme (under marknivå)”, helt i överensstämmelse med beviljat mark-/bygglov, och inte en tillbyggnad till bostadshuset.

Till stöd för sin talan har RJ och SCM bifogat diverse handlingar.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

På de av länsstyrelsen anförda skälen finner Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns förutsättningar att ålägga RJ och SCM att betala byggsanktionsavgift eller att vidta rättelse. Vad nämnden har anfört hos Mark- och miljööverdomstolen ger inte anledning till någon annan bedömning. Överklagandet ska alltså avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg och Johan Svensson, referent, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander och hovrättsrådet Ulf Wickström.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-09-23
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 1135-16

KLAGANDE

Bygg- och miljönämnden i Partille kommun

MOTPARTER

1. RJ

2. SCM

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2016-02-25 i ärende nr 403-31525-2015, se bilaga 1

SAKEN

Byggsanktionsavgift och rättelseföreläggande förenat med vite för olovligt uppförd tillbyggnad på fastigheten XX i Partille kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 330106

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Partille kommun (nämnden) beslutade den 15 juni 2015, § 51, att RJ ska betala en byggsanktionsavgift om 27 234 kronor för att han på fastigheten XX påbörjat en lovpliktig tillbyggnad av bostadshuset utan att nämnden dessförinnan gett startbesked. Vidare förelades RJ att riva den tillbyggnad som är belägen delvis under mark och som utförts utan bygglov samt att bortforsla rivningsmaterialet från fastigheten och att återfylla det utgrävda utrymmet. Åtgärderna skulle enligt föreläggandet vara utförda senast den 1 januari 2016. Föreläggandet förenades även med ett löpande vite om 15 000 kronor för varje period om en månad som löper efter den tid då åtgärderna senast skulle vara vidtagna.

Beslutet överklagades av RJ och SCM. Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 25 februari 2016 att upphäva beslutet.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat, som det får förstås, att det ska upphävas och att nämndens beslut ska fastställas.

Som grund för överklagandet har nämnden anfört i huvudsak följande. I lovbeslutet är det tydligt redovisat vilken ritning som ligger till grund för lovet och på denna ritning finns det, som både nämnden och länsstyrelsen konstaterat, inget som antyder en tillbyggnad. Enligt rådande rättspraxis så som mark- och miljööverdomstolens dom i mål P 191-15 ska utgångspunkten vara det som finns redovisat på beslutsunderlaget. Att det finns tvetydiga uppgifter i akten på de handlingar byggherren i övrigt redovisat betyder inte att dessa åtgärder ingår i lovbeslutet. Av protokollsutdraget/tjänsteskrivelsen framgår att tjänstemän från nämnden varit på platsbesök och bedömt utförd åtgärd som en tillbyggnad. För att styrka detta har en inmätt situationsplan samt ett foto bifogats. Nämnden anser att de inte har givit något lov för en tillbyggnad samt att de till beslutet om

föreläggande och sanktionsavgift har bifogat ett underlag som kan anses skäligt för att styrka att det är en tillbyggnad.

RJ och SCM har yrkat att överklagandet avslås och anfört bland annat följande. Vändplatsen/parkeringen med omgivning stämmer överens med marklovet och bygglovet. Den befintliga poolen och däromkring utförd nivellerad plan mark kan inte noteras på en till mark- och bygglovet bifogad gammal ritning från den 23 oktober 2006 men denna ändring har dock gått igenom vid slutbesiktning och godkänts. I mark- och bygglovet står det att ”Bygglov beviljas för stödmur dito” samt finns en rubrik som anger ”Markarbeten för tillfartsväg, vändplats m.m.”. För att förstå innebörden måste man gå tillbaka till ordalydelsena i ansökan och därmed är ansökan en del av beslutet. Vid godkännandet skickades delegationsbeslutet tillsammans med kopia av ansökan. Den tjänsteskrivelse som legat till grund för bygg- och miljönämndens beslut har de inte fått ta del av tidigare än den 19 augusti 2015 och den överensstämmer inte med den tidigare tjänsteskrivelse som man fick ta del av. Det är ej en tillbyggnad till bostadshuset men en ”Vändplats i marknivå med underliggande utrymme (under marknivå)”, helt i överensstämmelse med beviljat mark- och bygglov. Det finns ingen förbindelse mellan bostadshuset och det nu aktuella bygget, varken under eller ovan mark. Tidigare svar i ärendet återopas och även överklagan och anmälan angående ovårdad tomt.

Nämnden har getts möjlighet att bemöta det som anförts men har inte inkommit med något yttrande.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att det mark- och bygglov, i vilket det även ges startbesked, som beviljades den 20 augusti 2013, är befäst med en otydlighet avseende vad som avses med utgångspunkt i hur ansökan var ifylld. I ansökan anges att den avser ”Iordningställande av fastighetens altaner och vändplats” samt ”Vändplats i marknivå med underliggande utrymme (under marknivå)”. Av den till beslutet bifogade ritningen går inte att utläsa något utrymme

under mark. Det framgår inte heller av hur beslutet är formulerat och det finns inte någon hänvisning till ansökan. Att beslutet är otydligt kan inte medföra att andra åtgärder inbegrips än vad som uttryckligen framgår av hur beslutet är formulerat och vad som framgår av ritningen som beslutet hänvisar till. Beslutet medför därmed inte något hinder för kommunen att ingripa mot det nu aktuella utrymmet under mark.

Enligt 11 kap. 51 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska tillsynsmyndigheten ta ut en byggsanktionsavgift, beräknad enligt bestämmelserna i plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, om någon bryter mot en bestämmelse i PBL, PBF eller beslut som meddelats med stöd av bestämmelserna i PBL.

Enligt 9 kap. 2 § första stycket 2 PBL krävs det bygglov för tillbyggnad och enligt 10 kap. 3 § PBL får åtgärder som kräver bygglov inte påbörjas innan byggnadsnämnden gett startbesked. Nämnden har beslutat om en byggsanktionsavgift med stöd av 9 kap. 7 § PBF vilket förutsätter att den åtgärd som utförts utgör en tillbyggnad och att den utförts utan att startbesked har getts av nämnden.

Enligt 1 kap. 4 § PBL definieras en tillbyggnad som en ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym.

För att det nu aktuella utrymmet under marken ska anses vara en tillbyggnad krävs därmed att utrymmet utökar volymen för den befintliga byggnaden.

Nämnden har som stöd för sitt beslut om byggsanktionsavgift gett in en ritning med mått utvisande det som enligt deras bedömning utgör en tillbyggnad. Till handlingarna finns även ett foto som är taget utanför utrymmet. Fotografiet visar inte hur utrymmet ser ut invändigt och det går inte att se om utrymmet utökar byggnadens volym. Fastighetsägarna har i sitt överklagande till länsstyrelsen bestridit att det nu aktuella utrymmet skulle ha en fysisk förbindelse med huvudbyggnadens utrymmen. Vidare anför fastighetsägarna i sitt överklagande till

länsstyrelsen att det som nämnden anger vara en fysisk förbindelse mellan huvudbyggnaden och utrymmet, med benämning 3.01, är den befintliga ingången till huskällaren. Fastighetsägarna har även i yttrandet till mark- och miljödomstolen angett att det inte finns någon förbindelse mellan utrymmet och huvudbyggnaden.

En byggsanktionsavgift är av straffrättslig karaktär vilket medför att allmänna straffrättsliga principer bör gälla i fråga om vem som har bevisbördan för att en överträdelse har ägt rum. Det är nämndens, i egenskap av tillsynsmyndighet, sak att bemöta och där det är möjligt försöka vederlägga varje invändning som reses i syfte att undgå ansvar. Det beviskrav som ställs är att tillsynsmyndigheten ska visa att det har funnits förutsättningar för att besluta om byggsanktionsavgift, se MÖD 2015:34.

Mark- och miljödomstolen finner att nämnden inte visat att det rör sig om en tillbyggnad då det inte utifrån handlingarna framgår att det finns någon anslutning mellan utrymmet under mark och byggnaden. Det är således oklart om byggnadens volym utökas genom utrymmet. Nämnden har därmed inte visat att det funnits förutsättningar för att besluta om byggsanktionsavgift.

Föreläggandet är formulerat på så sätt att tillbyggnaden ska rivas. Då det inte är visat att det är en tillbyggnad föreligger inte förutsättning att bifalla överklagandet vad gäller denna del heller. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 14 oktober 2016.

Gunnar Bergelin

Martin Kvarnbäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Gunnar Bergelin, ordförande, och tekniska rådet Martin Kvarnbäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Fredrik Gustafsson.